

LA BELLA DORMENT: UN CONTE DE LLAVORS

Igual com la protagonista del conte de la Bella Doment, una llavor necessita un toc especial per despertar. N'hi ha que ho fan després de 3.000 anys, com explica el guardonat David Attenborough en el seu llibre *La vida privada de les plantes*. La llavor dorm i es desplaça per assolir el lloc ideal per començar a créixer. Com trobar el lloc perfecte? Ha de ser fi i suau i si és possible sense altres llavors: el lloc ideal després d'un viatge a través del cel, dels rius o dels mars i fins i tot després de ser transportada en un estómac.

Són organismes amb vocació viatgera, però també busquen ajuda per fer el seu viatge de manera econòmica i sostenible. Per això viatgen amb l'ajuda dels elements naturals com l'aire, l'aigua o els animals, fins i tot poden arribar al mar i travessar l'Atlàntic amb els corrents marins. Com l'*Entada gigas*, el llegum més gros del món, d'1,5 m, encara que la planta de la qual procedeix és una petita enfiladissa africana, que viu prop dels rius i la llavor de la qual, en caure a l'aigua, és arrossegada pel corrent i arriba al mar. O com els cocos, que surant recorren les costes fins que l'arena els arreplega i naix una nova planta. El vent ens permet jugar amb llavors voladores, com el vil·là, anomenat també angelet, o la tipuana dels jardins, anomenada també helicòpter.

La tardor és bona època per a fer passejos pel camp i la nostra proposta és elaborar una petita col·lecció de llavors que servirà per a començar o renovar un jardí. Cal tenir en compte que les llavors germinen amb la humitat, així doncs caldrà assecar-les i eliminar la possibilitat que hi haja aigua abans de guardar-les. També caldrà separar les llavors del fruit, una faena a vegades bastant complicada, de manera que cal triar fruits en funció de la dificultat per a obtenir les llavors. És important recordar que el fruit d'algunes plantes, com les palmeres, és una drupa, i per tant són difícils d'assecar i de mantenir sense que es llancen a perdre. Es poden guardar llavors de les fruites més dolces, això permet plantar-les per a l'any pròxim i aconseguir una fruita sucosa, com les llavors de meló, cireres, albercocs, bresquilles, prunes, peres, pomes, raïm, una infinitat de possibilitats.

De les plantes silvestres també podem buscar les llavors, com els vil·lans o angelets de flors compostes, els petits llegums de les labiades, les punxes de les umbel·líferes, com les llavorettes o anís.

■ ACTIVITAT: FER UNA COL·LECCIÓ DE LLAVORS

Una col·lecció de llavors de les plantes que cal conservar es diu «banc de llavors», com el que hi ha al Jardí Botànic de la Universitat de València i que podeu conèixer millor en la web del jardí a través de

L'*Entada gigas*, el llegum més gros del món (a l'esquerra), es fragmenta en trossos, en què viatgen les llavors (a dalt), que són arrossegades pels corrents dels rius i transportades fins arribar a la mar.

«LES LLAVORS SÓN ORGANISMES AMB VOCACIÓ VIATGERA, PERÒ TAMBÉ BUSQUEN AJUDA PER FER EL SEU VIATGE ECONÒMIC I SOSTENIBLE. PER AIXÒ ES DESPLACEN AMB L'AJUDA DELS ELEMENTS NATURALS, COM L'AIRE, L'AIGUA O ELS ANIMALS»

Una vegada recollides les llavors, caldrà deixar-les assecar a l'aire, bé en bosses de paper o tela en el cas de les llavors de fruita més eixuta o bé en bosses de plàstic en el cas de la fruita carnosa.

Fent servir coladors o sedassos, com en la imatge, separarem la llavor del fruit.

Desarem les llavors en tubs o pots, que hauran d'estar etiquetats segons les dades que haurem anotat al quadern de recollida, per tal de poder identificar les llavors més tard.

l'apartat «col·leccions» i «banc de germoplasma»: <http://www.jardibotanic.org/colbanc.php>.

Materials:

- Llavors de fruita seca.
- Llavors de fruites carneses.
- Bosses de paper o tela.
- Bosses de plàstic o malles de les que donen amb els detergents.
- Fitxa de recol·lecció.
- GPS per determinar on es van arreplegar les llavors.
- Sedassos o coladors.
- Tubs.
- Etiquetes.
- Silicagel.
- Quadern de recollida.

Procediment:

1. En el quadern de recollida s'indicaran les dades referents a:
 - a) Lloc de recollida, si pots amb ajuda de GPS.
 - b) Número de referència, que serà el mateix per emmagatzemar la llavor.
 - c) Nom de la planta.
 - d) Data de recol·lecció.
2. Es pot recol·lectar el material de fruites o de plantes silvestres.
3. Deixarem assecar a l'aire les llavors de fruita més eixuta, en bosses de tela o paper. En el cas de les fruites carneses, ho farem en bosses de plàstic obertes i a l'aire. Pots ajudar-te de bosses que lleven la humitat.
4. Separarem la llavor del fruit amb l'ajuda d'un morter, o també amb sedassos o coladors, mirant de no trencar la llavor.
5. Una vegada separades del fruit, s'introdueixen en un tub que etiquetarem amb el número corresponent a les dades del quadern.
6. Desarem els tubs amb les llavors. Perquè es mantinguin millor les condicions de deshidratació, s'hi pot posar una bossa antihumitat (silicagel) de les que s'utilitzen per a les càmeres de fotos, aparells elèctrics, etc.
7. Plantarem les llavors en l'època adequada i el cicle tornarà a començar.

Si vols saber més sobre la conservació de llavors pots visitar la pàgina d'Ensconet (<http://www.ensconet.eu>) i podràs viatjar per un banc de llavors i conèixer la seua importància i el treball que s'hi realitza.

Volem agrair al Banc de Llavors del Jardí Botànic de la Universitat de València la seua col·laboració.

Gabinet de Didàctica
Jardí Botànic de la Universitat de València
 Mª José Carrau, Maria Gimeno, Olga Ibáñez, Ana Organero i Pepa Rey